

ليکونکی : م. ک. بهادرا کمار «M.K. Bhadra Kumar» .
منبع او دخپريدو نيټه : نيوزويک «2023-05-20» .
ژباړونکی : پوهندوی دوکتور سيد حسام «مل» . [87] --

دهند ديپلما سي دله حده زيات غځون «کشش»

Indian Diplomacy in overstretch

د G7 سرمشريزې مشران "د غرمې ډوډی" غونډه کې، جاپان، د می 19، 2023

دبانډنی چارو وزیر په ځانگړي دپام وړ توجیبه کې د هند دلمړي وزیر **ناراند**
مودي دآسیا آرام سمندر د می دمیا شتي له (19-24) پوري د سفر راپور په ډیر ماهرانه
بنی سره په دریو سرمشریزه غونډو کې ځای پرځای کړ لکه هغسی چې دمیځنی پیری
دیوی ډلي کړنه خاطر ته راوړی هغه خاطرې چې د سرگردان سندر غاړي (خنیگران)
په نوم پیژندل کیري

بدا شتمنودخپل خوښی اوسرگرمي لپاره دغه سندر غاړی خپل کورونوته رابلل چې دغه
سندر غاړي دغو شتمنو کسا نو ته په موسقي الاتو کې داستانونه ، غزلي ، کیسي،مختلف
تصنیفونه او گڼ شمیر نظمونه وغږوی کوم چې کله نا کله دغه سندر غاړي ډبی وزلو
اود غریبانو دستونزو دحل لپاره هم ځانگړی نظمونه دموسیقی په الاتو کې غږول.

د هند دلمري وزير **نارندا مودي** د سفر لمرني تم حای دجاپان په هیروشیمیا کی وه ،کوم چي هلته د (G7) دغرو هیوادونو د سرمشرانو دغونډی دپرانستلو اود ترسره کولو لپاره ځانگړی شوی وه او ټولو سرمشرانو ته په دی غونډه کی بلن لیکونه استول شوي وه کوم چي مودی هم ددغه غونډی یوگډون کونکي وه . په دغه غونډه کی دحال پرودی اقتصادی ستونزو او بیاپه ځانگړي بنی سره د تیل پرشاک (تکانه) او **دبریتون اوودز** (Bretton Woods) د سقوط پر موضوع کوم چي په (1970) لیسزه کی رامینځته شوی وه پر هغو باندی خبری اتری ترسره شول.

دبهرنیوچارو سکرتر په وینا سره غونډه پریکړه وکړ چي د هند سره د (G7) ناسته په دری رسمي غونډو کی به دخواره ، روغتیا ، توسعه «پرمختگ»، جنسیتی برابری ، اقلیم ، انرژي ، دژوند چاپیریال ، سوله ایز باثباته فضا باندی به توده بحثونه ترسره کړي . جاپان، د G7 د ولسمشر په توگه، استرالیا، برازیل ، کوموروس ، کوک ټا پوگان، اندونیزیا، د کوریا جمهوریت او ویتنام هم د "ځانگړي بلني" په توگه بللي دي دا یو ډول ډله ده چي د نړی نظم حرکت کونکي او شاکرانو په توگه لږ احساس کوي .

خو لوډیځي رسنی د هغو راپورونو په اړه خپه دي چي د چین او روسی په اړه د لوډیځ لېوالتیا به د G7 د سرمشریزې گټونکی وي له همدې امله، د اوکراین د ولسمشر ولادیمیر زیلینسکی لخوا په (G7) کی دیوبرق نیول کیدونکی (فرد برق گرفته) شخص په بڼه په دي غونډه کی د گډون لپاره د وروستي دقیقې پریکړې په هیروشیمیا کی هوا ته بریښنا ورکړه، چي د اونی په پای کی هلته روان کړکیچ د اوکراین په جگړه کی د پای لوبې رامینځته کولو ته لاره هواره کړه . اوچیری کله چي که دا پېښ شي .

په داسې یوه سناریو کی، البته، حیاتي رولونه شتون لري چي د متحده ایالاتو لخوا برازیل او هند ته - دواړه د BRICS غړي - او سویلي کوریا ته چي په حقیقت کی د "منجمد شخړې" له لاری ژوند کوي ټاکل کیدی شي . مگر ټول هغه څه چي د اوس لپاره د قیاسونو په ډگر کی دي، ځکه چي دا به یو لیری انگیرنه وي چي "د فعالی جگړې او یو سره کړکیچ په منځ کی" یوه منجمد شخړه به د روسی سره مناسبه وي، که څه هم دا "د سیا سی له پلوه خوندور کیدی شي". د متحده ایالاتو او نورو هیوادونو لپاره چي د اوکراین ملاتړ کوي اوږدمهاله پایله "په نرمی سره د یوریشیا له جگړې څخه د وتلو لپاره - د پولیټیکو دوه ورځي دمخه د یوې مهمې مقالې څخه پور اخیستل چي عنوان یې و چي اوکراین کولی شي د منجمد شخړو په لیکو کی شامل شي ، حتی د متحده ایالاتو چارواکي وایي . بایښ هیروشیمیا ته سفر کاوه .

په هر صورت دهند ليوالتيا به شوروشوق په دوه اړخونو کې وه : لمړي دمودي لپاره فرصت چې داولسمشر بايدن سره ددي يوي اوني په اوږدو کې چې تر سره رسيري په مختلفو ځايونو لکه هيروشيما ، پاپا نيوگينيا ، اود سدنې په غونډو کې سره وويني . دوم - داسي انگيرل کيده چې د (QUAD) سرمشريزه غونډه داستراليا په سدنې ښار کې ترسره شي ، چيري چې هند دافرصت ترلاسه کړي چې خپل ځان چين ته د(ضد وزنه = counterweight = يووزن کوم چې يووزن بل وزن توازن رامينځته کوي) په توگه وښيي .

په هر صورت قسمت يا برخه ليک مداخله وکړه ، يعنی چې دمتحده ايالاتو د اقتصاد پيس يا دودې ورو حرکت بايدن ته زيان رسوي ، نو هغه دخپل آسيایي ديوي اوني سفر راتيته کړ ترڅو چې زربيره ته واشنگتن ته راستون شي او په سپيني ماني کې دخپل بيضوي دفتر کې بيا له سره په کار پيل کړي ترڅو چې په چټکي سره د (ثابت پرمختگ = steady progrees) مخه ونيسي کوم چې تردی دمه د ادارې اودقانون جوړونکو ترمينځ په باقت فرسا مذاکراتو کې دپور حد او اندازه په سختو خبرو اترو کې ترلاسه شوی .

په هر صورت ، په راتلونکي اوني کې په سپيني کې د پلان شوي QUAD غونډې له مينځه وړل به يو غلط سيگنال هم وړاندې کړي . له همدې امله ، دپيلوماتانو پخپله په هيروشيما کې د QUAD عکس اپ په بدیل کې د مينځلو لپاره لاره وموندله په هر صورت ، لکه څنگه چې د بهرنيو چارو وزير په گوته کړه ، QUAD د حرکت وړ ميلمه ده - "وگورئ ، د QUAD جوړښت او ماهيت داسي دی ... (که څه هم) د QUAD مشرانو غونډه په سيدني کې نه ترسره کيږي او اوس په هيروشيما کې ترسره کيږي يو بدلون دی په ځای کې ، په QUAD کې د همکارۍ په ځانگړو اړخونو کې کوم بدلون نه دی راغلی .

مگر چينايي مبصرين لا دمخه ملنډې وهي چې د سيدني سرمشريزې غونډې لغوه کول "د QUAD د برخليک نښه ده" . اوگاردین ورځپاڼې ليکلي چې په سپيني کې د QUAD سرمشريزې غونډه لغوه کول به داسي داستانونه رامينځته کړي چې "متحده ايالات د مخ په زياتيدونکي سخت کورني ناکرارۍ سره مخ دي او يو نه باوري ملگري دی چې ژر تر ژره متحدين لور او وچ پريردي " .

گارډين په خواشيني سره ويلي چې امريکا بايد د خپل کمزوري اعتبار په اړه اندېښنه ولري بسربيره پردې ، په سيدني کې د پيښې لغوه کول په ځانگړي توگه د آسټراليا کوربه توب لپاره يو گوزار دی . داسي بريښي چې آسټراليا چارواکو سپيني ته د **بايدن** ليدنې لوی لوژيستيکي او امنيتي عمليا تو پلان کولو لپاره مياشتې په پراخه کچه

مصرف کړي وي او د تیر اکتوبر بودیجه واقعا د QUAD غونډې کوربه توب لگښتونو لپاره 23 ملیون ډالر ځانگړي کړي.

لاندینی کرښه دا ده: ایا دا ډیری غونډې نه دي؟ د کوم هدف لپاره، واقعا؟ د چین د ساتلو لپاره؟ G7 پخپله د تیر وخت پاتې شو په حقیقت کې، هغه څه چې مورېي شاهدان یو ممکن د زاره نظم وروستی مراسم وي، ځکه چې د **ډونالد ټرمپ** تیاثر په آرام سمندر کې راوتلی. همدارنگه، په G7 کې د گډې هڅې نندارې ته وړاندې کول ورځ تر بلې ستونزمن کیږي. سبرکال د G7 سرمشریزې ته د پای احساس شتون لري .

یوځل بیا، د هند - آرام سمندر ټاپوگانو همکارۍ فورم (FIPIC) سرمشریزه (دریمه ناسته ترسره کړی، کوم چې **مودي** د می په 22 په پاپوا نیو گینا کې په گډه مشري کوي . **مودي** دا فورم د 2014 په نومبر کې **فیجی** ته د خپل "تاریخي سفر" په ترڅ کې پیل کړ کله چې هغه د FIPIC لومړۍ غونډې کوربه و. د FIPIC دویمه غونډه د لسو میاشتو په اوږدو کې د 2015 په اگست کې د هند په جیپور کې ترسره شوه. اوس نږدې یوه لسیزه وروسته، FIPIC د ژور خوب وروسته بیرته ژوند ته راځي .

بیا هم، احصایې ښيي چې د هند سوداگري د ټولو PIC 14 هیوادونو سره یوځای کیږي - د کوک ټاپو، فیجی، د کریباتی جمهوریت، د مارشال ټاپوگانو جمهوریت، د مایکرونیزیا فدرالي ایالتونه، نییو، د ناورو جمهوریت، د پالاو جمهوریت، پاپوا نیو گیني، ساموا، د سلیمان ټاپو، ټونگا، تووالو او وانواتو - شاوخوا 250 ملیون ډالر تیریري !

په ساده ډول، په داسې حال کې چې د چین ډیپلوماسۍ په ستراتیژیک ډول مهم لویدیځ آرام سمندر کې فعاله ده، داسې ښکاري چې متحده ایالات هند هڅوي چې هلته د چراغ پوستې په نښه کړي. مگر د هند له نظره، دا د کلاسیک امپراتورۍ پراخوالی دی، او خورا د مخنیوي وړ دی. دا هغه څه وو چې پاکستان یې کاوه، د هند ډیپلوماسۍ په هر ځای او هر ځای کې کاپي کولې چې "پاڅي" - تر هغه چې ستړي شوي او تسلیم شوي .

د **بایډن** اصلي موخه دا وه چې پاپوا نیو گیني ته د یوې ځانگړې اجندا سره سفر وکړي - د سمندري امنیت تړون لاسلیک کول او د پاپوا نیو گیني سره دفاعي تړون چې امریکایي سرتیرو ته به د آرام سمندر بندرونو او هوایی ډگرونو ته لاسرسی ورکړي. د پاسیفیک ټاپوگانو ته د بایډن سفر تمه کیده چې د چین سره د واشنگتن په مخامخ کېدو کې د ځواک لوبه وي. د بایډن لپاره په شخصي توگه، دا به یو احساساتي سفر هم وي ځکه چې د هغه تره په دوهم نړیوال جنگ کې په پاپوا نیو گینا کې مړ شو .

مگر هند په لویدیځ آرام سمندر کې د ورځې پاتې پاتې ندي. ایا لاسونه یې د هند سمندر د سمندري امنیت له پېچلو مسایلو ډک نه دي، چې په سختی سره یې د مقابلې توان لري؟ بایډن ته وگورئ. هغه په سختی سره پریکړه وکړه چې په 2024 کې د بیا ټاکنو د

ننگوني سره مخ شي، په DC کې د کورني پور حد بحران خبرې بايد د هغه لومړيتوب وي، او د بهرنيو چارو وزير انتوني بلينکن ته يې لارښوونه وکړه چې په پورټ کې د آرام سمندر مشرانو سره په سرمشريزه کې د هغه لپاره ودريري. مورسبي د دوشنبې په ورځ . د هند ډيپلوماسۍ دلته د سيوري باکسينگ او ځان ستري کولو پر ځای د اهدافو د لومړيتوب ورکولو هنر په اړه يو څه زده کوي. دا شريک کړه:

----- په درناوی (22-05-2023)